

## Indikaattori 14: peruskoululaisten maastovierailut

Päivitetty: 2/2015, Milja Heikkinen



**Kuva: Ala-asteen oppilaita Harakan luontokoulussa.** Harakan saari tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet luonnontutkimiseen. Vuonna 2014 Harakan luontokouluun pääsi lähes 2 000 koululaista. Harakan lisäksi Helsingissä on kolme muuta luontokoulua. Lisäksi Helsinki on mukana rahoittamassa Espoon luontokeskus Haltiassa toimivaa luontokoulua.

### Indikaattorin tila Helsingissä:

Peruskoulun valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa edellytetään, että opetusta järjestetään myös maastossa. Tällä hetkellä helsinkiläisten koulujen maastovierailuista ei ole saatavilla kattavia tilastoja. Paras saatavilla oleva tieto on vuosina 2012 – 2013 järjestetyn Koulumetsät arvoonsa -hankkeen yhteydessä tehty koulumetsäkysely<sup>1</sup>. Kyselyn perusteella maastovierailujen määrä vaihtelee paljon koulun sijainnin mukaan. Koulut, joilla lähimetsää on aivan vieressä, saattavat hyödyntää sitä useiden aineiden opetuksessa useita kertoja viikossa. Jos metsä on hankalasti saavutettavissa, vierailuja tehdään vähemmän.

Enemmistö (95 %) kuitenkin ilmoitti koulun ryhmien käyvän lähimetsässä vähintään kerran lukukaudessa eli kahdesti vuodessa. Osa vastaajista saattoi esittää arvion lähinnä omaan ryhmäänsä perustuen, ei koko koulun näkökulmasta. On huomioitava, että kyselyssä tarkasteltiin vain lähimetsiä, mutta vastanneet koulut saattavat tehdä retkiä myös kauempana oleviin kohteisiin. Osa kouluista jätti vastaamatta kyselyyn, koska koululla ei ole käytössä lähimetsää, mutta näidenkin koulujen oppilaat saattavat vierailla maastossa säännöllisesti erillisinä retkipäivinä. Lisäksi moni luokka osallistuu luontokoulutoimintaan jossain vaiheessa perusopetusta.

### Indikaattorin pisteytys:

Tämän indikaattorin pisteytys on arvio, jonka tarkentaminen edellyttäisi tilastoinnin kehittämistä.

0 pistettä: ei vierailuja vuosittain

1 piste: 1 vierailu vuosittain

**2 pistettä: 2 vierailua vuosittain 2013**

3 pistettä: 3 vierailua vuosittain

4 pistettä: > 3 vierailua vuosittain

### Indikaattorin seuranta:

Koulujen ympäristöraportointia olisi hyvä kehittää niin, että maastovierailujen tilastointi sisältyisi siihen. Näin indikaattorin tila olisi helppo selvittää viimeisimmästä koulujen ympäristöraportoinnista aina indeksin laskemisen yhteydessä. Ihanteellisessa tilanteessa raportoinnissa eriteltäisiin retket lähimetsään ja retket kauempana sijaitseviin kohteisiin. Parannettu raportointi tukisi ulkona tapahtuvan opetuksen kehittämistä. Lähiluonnon hyödyntäminen opetuksessa on tavoitteena myös koulumetsätoiminnassa, jossa Helsinki on mukana. Tällä hetkellä indikaattorin tulos osoittaa, että maastovierailuja olisi hyvä lisätä, mikä tukee

---

<sup>1</sup> METSO yhteistoimintaverkostohanke ”Koulumetsät arvoonsa - yhteistyöllä suojelua ja ympäristökasvatusta”, Helsingin Koulumetsäkysely, raportti 12.9.2013, Virpi Sahi ja Jenny-Maria Bergman

koulumetsähankkeen tähänastisia tuloksia ja tavoitteita. Valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa todetaan, että perusopetukseen tulee kuulua maastovierailuja.<sup>2</sup> Myös uutta opetussuunnitelmaa laadittaessa monimuotoiset oppimisympäristöt ovat tärkeä kehityskohde.<sup>3</sup>

**Yhteyshenkilö (etunimi.sukunimi@hel.fi):**

Kaisa Pajanen, johtava ympäristökasvattaja, Ympäristönsuojeluosasto, Helsingin kaupungin ympäristökeskus

---

<sup>2</sup> Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, Opetushallitus

<sup>3</sup> Asiantuntijalausunto sähköpostitse 26.3.2015, opetuskonsultti Kirsi Verkka